

Forfatter: Dalgas, Ernesto

Titel: Udrag fra Lidelsens Vej

Citation: Dalgas, Ernesto: "Lidelsens Vej", i Dalgas, Ernesto: *Lidelsens Vej*, udg. af Henrik Schovsbo, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1993, s. 317.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-dalgalideval-shoot-idm139862322470304/facsimile.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Lidelsens Vej

- 165 *Fryger*: Landskabet Frygien lå i det centrale og vestl. Lilleasien.
- 166 *værlig*: opmærksom, forsigtig.
- 168 *vandt tørre Stokke*: fromhedsøvelse, da stokkene efter traditionen faktisk er uden rod. – *Epikur(s)* (341-270 f.Kr.): gr. filosof, især kendt for sin lykkefilosofi, *epikureismen*. – *gaa rejekt*: blive forkastet, dumpe (til en universitetseksamen).
- 169 *Seneca(s)* (4 f.Kr.-65 e.Kr.): rom. filosof og psykolog af den stoiske skole. Et mål var for ham at beherske sine følelser, opnå stoisk ro. – *Askese(n)*: se n.t.s. 60.
- 170 *som en Brand* (. . .): jf. Zak. 3,2. – *Brorson(s) Salmer*: Hans Adolph B. (1694-1764): da. gejstlig og salmedigter af pietistisk observans. Hans vækkelsesprægede salmer var yndet af Indre Mission, som der her er tale om. – *Thomas à Kempis*: se n.t.s. 79. – *Prosellytterne*: gr. nyomvendt. – *Imitatio: Imitatio Christi* er den lat. titel på Thomas a Kempis' hovedværk.
- 171 *terra incognita*: lat. vdet ukendte lands, et forestillet, uopdaget kontinent, der optog ruange af de store eur. opdagelsesrejsende.
- 172 *efter Benedikt's og Ignati's Mønster*: B. af Nursia (480-583), ital. katolsk munk; stifter af benediktinerordenen; Ignatius Loyola: se s. 80 og note hertil. – *Tordenslag(et)*, her: rystende oplevelse.
- 173 *Nordisk Konversationsleksikon: Nordisk Conversationslexicon*, red. af Chr. Fr. Ingersiev. Bd. I-V (Kbh. 1857-1863). – *Voltakors(et)*: kors af metal, brugt som (indbuddt) lægemiddel; kvaksalvermedicin.
- 174 *paulinsk(e) Ortodoksi*: Et udgangspunkt for den lutheranske reformation var Paulus' ord om frelse ved troen alene (se Rom. 3), der vendtes polemisk mod den middelalderlige opfattelse af gemingernes betydning. Den stærke betoning af troens betydning er en del af den p.o. – *positiv*: se n.t.s. 179.
- 175 *Franciskus*: lat. form for Frans af Assisi (1186-1226), ital. ordensstifter. – *Pauhus* (. . .) *Plato*: begge forholder sig forklarende og systematiserende til en mester, Jesus hhv. Sokrates.
- 176 *Athanasius* (297-373): gr. biskop og kirkefader, levede i Alexandria. – *Kundskab, den skal forgaa*: 1. Kor. 13,8.
- 177 *Martyrerne* (. . .): jf. Renan (se n.t.s. 92): *Apostlene* (1883, overs. efter *Histoire des origines du Christianisme*, bd 2: *Les Apôtres*, 1866) s. 172f. Det hedder her om martyrånden, at den *indførte iblandt Vestens Folk* (. . .) *den Ide, at der gives en eneste sand og god Religion*. (. . .) *Efterat Kristendommen i tre hundrede Aar var blevet forfulgt, kom den til Magten og forfulgte nu sine Modstandere heftigere end nogen Religion*.
- 178 *Forsoningen*: se n.t.s. 39.
- 179 *i positivt, ikke mytologisk Sprog*: Den fr. filosof Auguste Comte (1798-1857) formulerede i sin bekendte trestadielov den videnskabs-teoretiske lovmæssighed, at alle videnskaber i deres udvikling gennemløber typiske faser. Oprindeligt stiller man sig på det teologiske eller mytologiske stadium tilfreds med at forklare tingenes ændringer ved gudens indgriben. Senere, på det metafysiske stadium, forklarer man tin-